

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Başta Bitlis ili olmak üzere Türkiye genelinde tekstil sektöründe yaşanan yapısal, ekonomik ve toplumsal sorunlar ile tekstil emekçilerinin karşı karşıya kaldığı hak ihlallerinin ve çalışma koşullarının araştırılarak tespit edilmesi, başta kadın emekçiler olmak üzere tüm tekstil emekçilerinin sorunlarına sosyal adalet ve toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi ile çözüm geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Semra ÇAĞLAR GÖKALP

Bitlis Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye tekstil ve hazır giyim sektörü, yaklaşık 1,2 milyon kişilik istihdamı, 19 milyar doların üzerinde ihracat hacmi ve Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın %10'una yakın katkısı ile ülke ekonomisinde stratejik öneme sahiptir. Ancak bu sektör uzun yıllardır emek sömürüsüne dayalı, güvencesiz ve denetimsiz bir yapıda işlemektedir. Özellikle başta Bitlis olmak üzere bazı illerde açılan teşvikli atölyelerde kısa vadeli, düşük maliyetli ve güvencesiz istihdam politikaları ile bu sömürü daha da derinleşmektedir.

Türkiye genelinde; üretim maliyetlerinin artmasıyla küçük ve orta ölçekli tekstil işletmeleri sürdürülebilirliğini kaybetmiş, enflasyon karşısında reel ücretler erimiş, ücretler asgari düzeye sıkışmış hatta çoğu zaman çok altında kalmıştır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 2025-2028 Ulusal İstihdam Stratejisi raporuna göre son 10 yıllık dönemde, tekstil ve hazır giyim sektörünün toplam istihdam içindeki payı, %6,4'ten %5,6'ya gerilemiştir. Ayrıca 2023 yılı itibarıyla sektördeki istihdamın %44'ünü kadınların, %17'sini ise gençlerin oluşturduğu ifade edilmektedir. Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) verilerine göre, tekstil ve hazır giyim sektöründe 2023 yılı sonuna göre 2024 yılında bir yıllık istihdam kaybı 65 bin 581 olarak gerçekleşti.

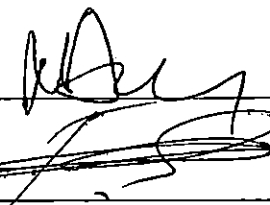
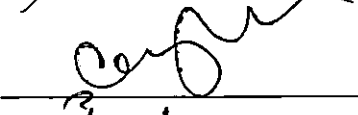
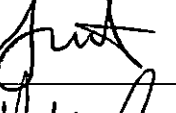
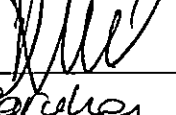
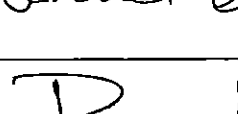
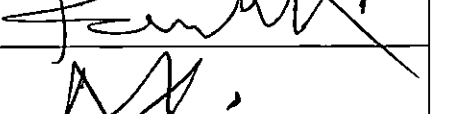
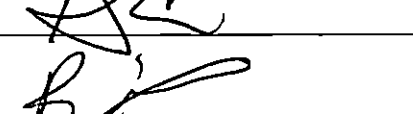
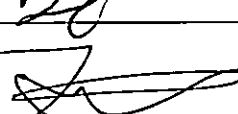
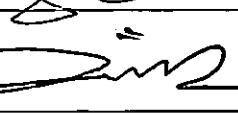
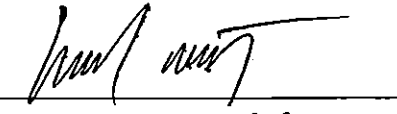
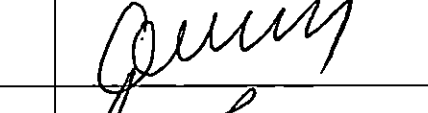
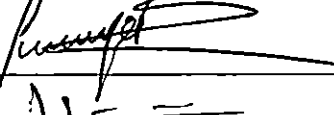
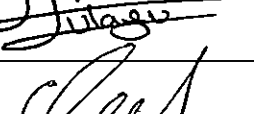
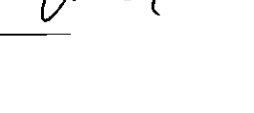
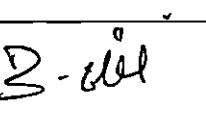
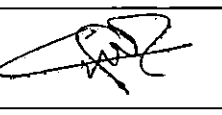
TÜİK'in 2024 verilerine göre Türkiye'de yüzde 26,3 oranında kayıtdışı istihdam görülmektedir. Ancak tekstil sektörü içinde kayıtdışı istihdamın oranının yüzde 50'ye yaklaşmakta olduğu tahmin edilmektedir. Tekstil sektöründeki bu kayıt dışı istihdam, özellikle kadın ve çocuk işçiler üzerinden sistematik bir sömürüye dönüşmüş durumdadır. Yine TÜİK'in 2024 verilerine göre kadınların genel kayıt dışı istihdam oranı %34,4 iken, bu oran tekstil sektöründe %50'nin üzerine çıkmaktadır. Sektörün önemli bir kısmı kayıt dışı çalıştırma, uzun çalışma saatleri, düşük ücret ve güvencesizlikle şekillenmektedir. Tekstil sektöründeki bu denetimsizlik ve güvencesizlik, sosyal devlet ilkesini ihlal etmekte; kadın ve çocuk emeğinin görünmeyen, kayıtsız ve sömürüye açık kalmasına yol açmaktadır. Sendikasılaştırma ve toplu sözleşme haklarının engellenmesi, iş kazalarına ve meslek hastalıklarına açık çalışma ortamları, kadın işçilerin cinsiyet temelli ayrımcılığa, şiddete ve tacize maruz kalması tekstil emekçilerinin yaşadığı sorunlardan sadece birkaçıdır.

Buna paralel olarak Türkiye'de son yıllarda dikkat çeken bir gelişme de, tekstil üretiminin önemli bir kısmının Mısır gibi ülkelere taşınmasıdır. 2023 yılı itibarıyla Türkiye'den Mısır'a taşınan veya ortak üretim başlatan firma sayısı 250'yi aşmış durumdadır. Bu taşınmanın gerekçeleri arasında Mısır'daki düşük iş gücü maliyetleri, enerji fiyatları, gümrük avantajları ve yatırım teşvikleri yer almaktadır. Ancak bu süreç, Türkiye'de özellikle teşvikli bölgelerdeki (Bitlis gibi) yerli istihdamı tehdit etmekte; başta kadınlar olmak üzere işçilerin işsizlik ve yoksulluk sarmalına itilmesine neden olmaktadır.

Bitlis'te 6. Bölge teşvikleri kapsamında son yıllarda tekstil atölyeleri sayısında artış yaşanmıştır. Bitlis Ticaret ve Sanayi Odası verilerine göre ilde faal durumdaki tekstil işletmesi sayısı 2024 itibarıyla 30'un üzerindedir. Ancak bu işletmelerin büyük çoğunluğu küçük ölçekli, kısa vadeli ve düşük ücretli fason üretime dayalıdır. Yatırımların niteliğinden çok niceliğe odaklanması; istihdamın niteliğini, iş güvencesini ve toplumsal faydayı zayıflatmaktadır. Bitlis'te kadınlar bu sektörün ana iş gücünü oluşturmakta; ancak eşitsiz ücret, mobbing, iş güvencesizliği ve cinsiyete dayalı ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Molasız 10 saati aşan mesailerle çalışan kadınların %85'i sosyal güvenceden yoksundur. Kadınlar çoğu zaman hamilelik, annelik ya da ev içi yükümlülükleri nedeniyle işten çıkarılmakta ya da güvencesiz biçimde çalıştırılmaktadır. Kreş, ulaşım, çocuk bakım hizmetleri gibi temel sosyal desteklerden yoksun bırakılmaktadırlar. Bitlis'teki tekstil yatırımları, kadın istihdamını artırıyor görünse de bu durum kadın yoksulluğunun yeniden üretildiği bir sömürü mekanizmasına dönüşmüş durumdadır.

Bu bağlamda tekstil emekçilerinin sorunlarının çözümü için; yerel düzeyde sivil toplum, sendika ve kadın örgütlerinin dahil olacağı bir mekanizma oluşturulmalı, tüm atölyelerde sosyal güvence ve sendikal örgütlenme hakkı garanti altına alınmalıdır. Bitlis ve benzeri bölgelerde kooperatif temelli, kadın odaklı ve yerel kalkınmayı esas alan üretim modelleri teşvik edilmelidir. Tekstil emekçilerine kreş, ulaşım, güvenlik gibi kamusal hizmetler üreticilere yük oluşturmayacak şekilde devlet desteği ile sağlanmalıdır. Emek, toplumsal cinsiyet ve yerel ekonomi temelinde adil ve demokratik üretim politikaları oluşturulmalıdır.

Türkiye genelinde ve Bitlis özelinde tekstil sektöründe yaşanan hak ihlallerinin, yapısal eşitsizliklerin ve bölgesel yatırım politikalarının etkilerinin detaylı olarak araştırılması, Türkiye'den yurtdışına taşınan tekstil yatırımlarının yerel emek ve üretim üzerindeki yıkıcı etkilerinin araştırılması, sektörde sosyal adaleti ve toplumsal cinsiyet eşitliğini önceleyen politikaların geliştirilmesi ve demokratik bir üretim ekonomisinin oluşturulması, Bitlis'teki tekstil emekçilerinin karşılaştığı çok boyutlu sorunların ortaya konması ve çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gereklidir.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18			
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	